

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 15 Φεβρουαρίου 2024
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2024/0035(COD)

6241/24
ADD 5

COPEN 60
DROIPEN 25
FREMP 69
CYBER 36
ENFOPOL 61
JAI 199
CODEC 404

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	7 Φεβρουαρίου 2024
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2024) 34 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ που συνοδεύει το έγγραφο Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και του υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιου 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (αναδιατύπωση)

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2024) 34 final.

σνημμ.: SWD(2024) 34 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 6.2.2024
SWD(2024) 34 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

που συνοδεύει το έγγραφο

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και του υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (αναδιατύπωση)

{COM(2024) 60 final} - {SEC(2024) 57 final} - {SWD(2024) 32 final} -
{SWD(2024) 33 final}

Συνοπτική παρουσίαση
Εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και του υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιου 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου
A. Ανάγκη ανάληψης δράσης
Γιατί; Ποιο είναι το πρόβλημα;
Η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών επηρεάζει τη δημόσια ασφάλεια στην ΕΕ και παραβιάζει τα θεμελιώδη δικαιώματα των παιδιών που κατοχυρώνονται στον Χάρτη. Πρόκειται για πρόβλημα δημόσιας υγείας το οποίο συμβάλλει στην παγκόσμια επιβάρυνση μέσω του αυξημένου κινδύνου σοβαρών προβλημάτων ψυχικής και σωματικής υγείας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής ενός ανθρώπου και επιβαρύνει οικονομικά τα ίδια τα άτομα, τις οικογένειές τους και τις κοινωνίες. Καταγγέλλονται σημαντικά λιγότερα περιστατικά, δεδομένης της αδυναμίας πολλών θυμάτων να μιλήσουν ανοιχτά λόγω της νεαρής ηλικίας τους και των περιστάσεων της κακοποίησης, η οποία συχνά συμβαίνει εντός της οικογένειας ή σε άλλα περιβάλλοντα εμπιστοσύνης. Όσον αφορά τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών σε ζωντανή μετάδοση και εξ αποστάσεως, οι δυνατότητες διερεύνησης και δίωξης των αδικημάτων παραμένουν πολύ περιορισμένες, ακόμη και όταν τα εγκλήματα καταγγέλλονται ή διαπιστώνονται με άλλον τρόπο. Ως εκ τούτου, η απάντηση του ποινικού δικαίου στη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα κενά που εξακολουθούν να υφίστανται ή έχουν προκύψει μετά την έγκριση του αρχικού πλαισίου της ΕΕ το 2011. Το πρόβλημα μπορεί να συνοψιστεί ως εξής: 1. Η αυξημένη διαδικτυακή παρουσία των παιδιών και οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις, όπως η εκτεταμένη ζωντανή μετάδοση και οι εικονικοί κόσμοι, δημιουργούν νέες ευκαιρίες κακοποίησης, διότι τα παιδιά προσεγγίζονται συχνά διαδικτυακά ή η σεξουαλική κακοποίησή τους μεταδίδεται ζωντανά ως υπηρεσία κατά παραγγελία. 2. Τα διάφορα νομικά πλαίσια που ισχύουν στα κράτη μέλη όσον αφορά την έρευνα και τη δίωξη δεν προβλέπουν αποτελεσματική καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών, ιδίως δεδομένης της διαδικτυακής διάστασης. Αυτό δυσχεραίνει το έργο των αρχών επιβολής του νόμου λόγω των δυσκολιών στον εντοπισμό των δράστων και στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Στην πράξη, ο συνδυασμός των δύο ανωτέρω ζητημάτων οδηγεί σε εκτεταμένη ατιμωρησία για σοβαρά εγκλήματα που έχουν διά βίου αντίκτυπο στα παιδιά-θύματα. 3. Οι προσπάθειες για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και την παροχή βοήθειας στα θύματα εξακολουθούν να είναι εκ φύσεως περιορισμένες, να έχουν αμφίβολη αποτελεσματικότητα και να στερούνται συντονισμού μεταξύ των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών.
Τι αναμένεται να επιτευχθεί με την παρούσα πρωτοβουλία;
Εκτός από τη ρύθμιση του ρόλου των παρόχων διαδικτυακών υπηρεσιών, την οποία πραγματοποιήθηκε η Επιτροπή στην πρόταση κανονισμού που υπέβαλε τον Μάιο του 2022 για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών [COM(2022) 209], είναι αναγκαίο να συμπληρωθεί το υφιστάμενο πλαίσιο ποινικού δικαίου ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά του. Ο γενικός στόχος είναι να βελτιωθεί ο εντοπισμός, η προστασία και η στήριξη των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, να εξασφαλιστεί αποτελεσματική πρόληψη και να διευκολυνθούν οι έρευνες. Οι ειδικοί στόχοι είναι οι εξής: 1) να διασφαλιστεί η ποινικοποίηση όλων των μορφών διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών· 2) να εξασφαλιστεί ότι οι εθνικοί κανόνες για την έρευνα και τη δίωξη προβλέπουν αποτελεσματική δράση κατά της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών· και 3) να βελτιωθεί η πρόληψη, η προστασία και η στήριξη των θυμάτων και η παροχή βοήθειας προς αυτά· να απαιτηθεί από τα κράτη μέλη να συλλέγουν συστηματικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών· και να διασφαλιστεί αυξημένος συντονισμός μεταξύ των κρατών μελών και, σε εθνικό επίπεδο, μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών. Η πρόταση επικαιροποιεί επίσης τη διατύπωση του υφιστάμενου πλαισίου, αντικαθιστώντας όλες τις αναφορές στην «παιδική πορνογραφία» με το «υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών», ώστε να αντικατοπτρίζει τα διεθνώς συμφωνημένα πρότυπα προκειμένου να αποφεύγεται η ακούσια νομιμοποίηση μέσω της σύνδεσης με τη νόμιμη πορνογραφία ενηλίκων.
Ποια είναι η προστιθέμενη αξία της δράσης σε επίπεδο ΕΕ (επικουρικότητα);
Τα κενά στο υφιστάμενο πλαίσιο οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στη διαδικτυακή διάσταση, η οποία έχει εγγενώς διασυννοριακό χαρακτήρα, ιδίως όταν πρόκειται για ζωντανή μετάδοση ή διαδικτυακό προσεταιρισμό. Ελλείψει κοινών κανόνων, τα κράτη μέλη θα αντιμετωπίζουν εμπόδια στην αποτελεσματική: i) πρόληψη της διάπραξης αδικημάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο έδαφός τους· ii) διερεύνηση και δίωξη εγκλημάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών με διασυννοριακή διάσταση· και iii) ταυτοποίηση των θυμάτων και παροχή βοήθειας προς αυτά.

Β. Λύσεις
Ποιες είναι οι διάφορες επιλογές για την επίτευξη των στόχων; Υπάρχει προτιμώμενη επιλογή ή όχι; Εάν όχι, γιατί;
Επιλογή Α: Στοχευμένες νομοθετικές προσαρμογές για την αποσαφήνιση αμφίσημων σημείων του ισχύοντος πλαισίου, τη διασφάλιση της συνοχής με τις νέες πράξεις και τη βελτίωση της ποσότητας και της ποιότητας των διαθέσιμων πληροφοριών. Επιλογή Β: Η επιλογή Α συν νομοθετικές τροποποιήσεις στους ορισμούς των εγκλημάτων ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι τρέχουσες και οι αναμενόμενες τεχνολογικές εξελίξεις. Επιλογή Γ: Η επιλογή Β συν νομοθετικές τροποποιήσεις με στόχο τη διασφάλιση αποτελεσματικότερης πρόληψης, παροχής βοήθειας στα θύματα και διερεύνησης και δίωξης, λαμβανομένης υπόψη της διασυννοριακής διάστασης του φαινομένου. Αυτή είναι η προτιμώμενη επιλογή.
Ποιες είναι οι απόψεις των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών; Ποιο μέρος υποστηρίζει την κάθε επιλογή;
Τα ενδιαφερόμενα μέρη κάλεσαν την Επιτροπή να επανεξετάσει το πλαίσιο. Επιβεβαίωσαν ότι τα παιδιά φαίνεται να βλάπτονται από τα κενά στην ποινικοποίηση σε σχέση με τις αναδυόμενες τάσεις που καθίστανται εφικτές ή διευκολύνονται από τις τεχνολογικές εξελίξεις και την αυξημένη διαδικτυακή παρουσία τόσο των παιδιών όσο και των θηρευτών, ιδίως από τότε που ξέσπασε η πανδημία COVID-19. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι χρειάζεται αποτελεσματικότερη προσέγγιση όσον αφορά τις δυσκολίες στη διερεύνηση και τη δίωξη τέτοιων αδικημάτων και τον εντοπισμό των θυμάτων. Τα ενδιαφερόμενα μέρη επισήμαναν επίσης την ανάγκη να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη οι ιδιαιτερότητες των αδικημάτων της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών, μεταξύ άλλων οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα θύματα για να προβούν σε καταγγελία, το μεγάλο χρονικό διάστημα που μπορεί να μεσολαβήσει μεταξύ της τέλεσης του αδικήματος και της ικανότητας του θύματος να μιλήσει γι' αυτό, η ανάγκη για στοχευμένη πρόληψη και παροχή βοήθειας στα θύματα, καθώς και οι προκλήσεις που προκαλούνται από φαινόμενα όπως των μετακινούμενων δραστών σεξουαλικών αδικημάτων. Σε γενικές γραμμές, τα ενδιαφερόμενα μέρη τάχθηκαν υπέρ της στοχευμένης επικαιροποίησης του πλαισίου, ιδίως προκειμένου να αντιμετωπιστεί η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών σε ζωντανή μετάδοση και εξ αποστάσεως.
Γ. Επιπτώσεις της προτιμώμενης επιλογής
Ποια είναι τα οφέλη της προτιμώμενης επιλογής (ειδάλλως, των κυριότερων επιλογών);
Η πρωτοβουλία αναμένεται να βελτιώσει τον εντοπισμό, την προστασία και τη στήριξη των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, να εξασφαλίσει αποτελεσματικότερη πρόληψη και να διευκολύνει τις έρευνες. Αναμένεται επίσης ότι θα μειώσει τη διάχυτη ατιμωρησία της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε ζωντανή μετάδοση και εξ αποστάσεως, καθιστώντας διαθέσιμα πιο αποτελεσματικά ερευνητικά εργαλεία και προσαρμόζοντας το πλαίσιο του ποινικού δικαίου. Σκοπός είναι να διασφαλιστεί ότι η κατά παραγγελία σεξουαλική κακοποίηση παιδιού, η οποία θα μεταδίδεται ζωντανά για ιδιωτική θέαση του δράστη, ποινικοποιείται ανεξάρτητα από την ίδια τη σεξουαλική κακοποίηση και ότι οι απόπειρες άγρας παιδιού για σεξουαλική κακοποίηση μέσω διαδικτυακών διαύλων, όπως οι πλατφόρμες συνομιλιών ή παιχνιδιών, ποινικοποιούνται ομοίως. Η πρωτοβουλία θα καθιστά επίσης εφικτό —για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, ώστε να συνυπολογίζεται ο διαρκής φόβος και το τραύμα που συχνά δυσχεραίνουν την καταγγελία— οι επιζώντες να υποβάλλουν καταγγελίες και να αξιώνουν αποζημίωση για βλάβη, στοιχεία τα οποία θα έχουν αμφότερα θετικό αντίκτυπο στην ικανότητα των επιζώντων να ασκούν τα δικαιώματά τους και να ανακτούν την ευημερία τους. Η δημιουργία εθνικών αρχών για τον συντονισμό των προσπαθειών σε εθνικό επίπεδο αναμένεται ότι θα παρέχει ολοκληρωμένη εθνική προσέγγιση στο φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, το οποίο αποτελεί τόσο πρόβλημα δημόσιας υγείας όσο και πρόβλημα ποινικής δικαιοσύνης. Οι υφιστάμενες δομές αυτού του είδους σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν καταδείξει τα οφέλη που έχουν όσον αφορά την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη, την παροχή φωνής στα θύματα και τους επιζώντες και την αποτελεσματικότερη στήριξή τους.
Ποιο είναι το κόστος της προτιμώμενης επιλογής (ειδάλλως, των κυριότερων επιλογών);
Το κόστος βαρύνει κυρίως τις διοικήσεις των κρατών μελών. Η προτιμώμενη επιλογή συνεπάγεται περιορισμένη επιβάρυνση για τα κράτη μέλη, η οποία αντισταθμίζεται από τον θετικό αντίκτυπο των μέτρων στην πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και στην προστασία των θυμάτων. Η προτιμώμενη επιλογή συνίσταται κυρίως στην ενίσχυση και επέκταση των υφιστάμενων διατάξεων και όχι στη δημιουργία νέων υποχρεώσεων. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει μέτρα για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του ποινικού δικαίου σύμφωνα με τις νέες προτάσεις και έχουν προβλέψει πρόσθετα ερευνητικά μέτρα για να μειώσουν τον κανονιστικό φόρτο τους. Η απαίτηση δημιουργίας εθνικής αρχής συντονισμού αναμένεται ότι θα δημιουργήσει επίσης περιορισμένο κανονιστικό και διοικητικό φόρτο για τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν ήδη

τέτοιο σύστημα.
Ποιες είναι οι επιπτώσεις στις ΜΜΕ και στην ανταγωνιστικότητα;
Δεν υπάρχουν άμεσες ούτε έμμεσες επιπτώσεις στις ΜΜΕ και στην ανταγωνιστικότητα.
Θα υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις στους εθνικούς προϋπολογισμούς και στις εθνικές διοικήσεις;
Θα υπάρχουν τέσσερα κύρια είδη επιπτώσεων στους εθνικούς προϋπολογισμούς και τις εθνικές διοικήσεις, τα οποία αναμένεται να έχουν περιορισμένο εύρος. Πρώτον, η διοίκηση θα πρέπει να επενδύσει πόρους για να επιφέρει τις αναγκαίες αλλαγές στο εθνικό νομοθετικό πλαίσιο. Δεύτερον, η πρόβλεψη περισσότερων ερευνητικών μέτρων αναμένεται ότι θα αυξήσει τον αριθμό των υποθέσεων που μπορούν να διερευνηθούν και, ως εκ τούτου, τους απαιτούμενους πόρους, αλλά, από την άλλη πλευρά, είναι πιθανό να αυξήσει επίσης την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των ερευνών, μειώνοντας έτσι και τον συνολικό φόρτο εργασίας των αρχών επιβολής του νόμου. Τρίτον, η δημιουργία και η διατήρηση εθνικών αρχών για τον συντονισμό των προσπάθειών με σκοπό την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών θα έχουν συνεχή αντίκτυπο στους εθνικούς προϋπολογισμούς των κρατών μελών που δεν προβλέπουν ακόμη τέτοια καθήκοντα. Τέλος, η προτεινόμενη συλλογή στατιστικών στοιχείων μπορεί να υπερβαίνει τα ήδη διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο, αλλά συνάδει με όσα έχουν ήδη εγκριθεί βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1232 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2021, σχετικά με προσωρινή παρέκκλιση από ορισμένες διατάξεις της οδηγίας 2002/58/ΕΚ όσον αφορά τη χρήση τεχνολογιών από παρόχους υπηρεσιών διαπροσωπικών επικοινωνιών ανεξαρτήτως αριθμών για την επεξεργασία προσωπικών και άλλων δεδομένων, προς καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο διαδίκτυο ¹ .
Θα υπάρξουν άλλες σημαντικές επιπτώσεις;
Βασικός αντίκτυπος της προτιμώμενης επιλογής σχετίζεται με τη διασφάλιση της ευημερίας και των δικαιωμάτων των παιδιών εντός και εκτός διαδικτύου, καθώς και των επιζώντων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Επιπλέον, η πρόταση για επέκταση του δικαιώματος των θυμάτων να προβαίνουν σε καταγγελία και να μπορούν να διεκδικήσουν αποζημίωση αναμένεται ότι θα επηρεάσει ιδιαίτερα θετικά την ικανότητα των θυμάτων και των επιζώντων να διεκδικούν τα δικαιώματά τους.
Αναλογικότητα
Οι τροποποιήσεις που επιφέρει η παρούσα πρόταση στην οδηγία είναι περιορισμένες και στοχευμένες, και αποβλέπουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση των βασικών ελλείψεων που διαπιστώθηκαν κατά την εφαρμογή και την αξιολόγηση της οδηγίας. Κάθε περαιτέρω διοικητική επιβάρυνση που ενδέχεται να προκύψει από τη συγκεκριμένη επικαιροποίηση θεωρείται αναλογική με βάση τα μακροπρόθεσμα οφέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν το κόστος, τα οποία συνδέονται με την πρόληψη και τον έγκαιρο εντοπισμό αυτού του είδους αδικημάτων για τα θύματα και την κοινωνία γενικότερα. Για τον λόγο αυτό, η πρόταση δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των δεδηλωμένων στόχων.
Δ. Παρακολούθηση
Πότε θα επανεξεταστεί η πολιτική;
Οι συγκεκριμένες επιπτώσεις της προτιμώμενης επιλογής, δηλαδή η πραγματική πρόοδος στην καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών εντός και εκτός διαδικτύου, θα παρακολουθούνται και θα αξιολογούνται με βάση τους τρεις ειδικούς στόχους. Η πρόταση περιλαμβάνει μέτρα για τη συλλογή σχετικών στατιστικών στοιχείων, ώστε να είναι δυνατή η ακριβής εκτίμηση των επιπτώσεων. Σ' αυτή τη βάση, η Επιτροπή θα υποβάλλει εκθέσεις εφαρμογής κάθε 5 έτη, οι οποίες θα συνοδεύονται από προτάσεις τροποποίησης, ανάλογα με τις ανάγκες.

¹ ΕΕ L 274 της 30.7.2021, σ. 41.